

Załącznik
do uchwały Nr XVII/99/12
Rady Powiatu Słubickiego
z dnia 31 stycznia 2012 r.

**Powiatowy Program Ochrony Zdrowia
Psychicznego w Powiecie Słubickim
na lata 2012 - 2015**

I. Wstęp

Przyjęta w 1948 konstytucja Światowej Organizacji Zdrowia określa ZDROWIE PSYCHICZNE jako pełny dobrostan fizyczny, psychiczny i społeczny człowieka. Ze względu na wieloznaczność i ogólnikowość terminu, pojęcie zdrowia psychicznego jest w różny sposób kategoryzowane i uściślane, choć przeważa pogląd, iż nie istnieje jedna i bezwzględnie uniwersalna definicja zdrowia psychicznego, nie ma jednej, „oficjalnej” definicji, ponieważ różnice kulturowe, subiektywne odczucia oraz rywalizujące ze sobą profesjonalne teorie wpływają na to, jak termin ten jest rozumiany. Jedynym aspektem z którym zgadza się większość ekspertów jest to, że zdrowie psychiczne i zaburzenie psychiczne nie są do siebie przeciwstawne, czyli brak rozpoznanej choroby psychicznej nie musi oznaczać zdrowia psychicznego.

W związku z powyższym zdrowie psychiczne jest istotnym elementem zainteresowań zdrowia publicznego. Mając na uwadze rozmiar i dynamikę problemów zdrowia psychicznego zostało opracowane szereg dokumentów przez Światową Organizację Zdrowia, organy Unii Europejskiej oraz organy administracji publicznej Polski – określających modele opieki psychiatrycznej. Z uwagi na uwarunkowania epidemiologiczne, poziom rozwoju zasobów opieki psychiatrycznej i pomocy społecznej oraz integralności problemów zdrowotnych i społecznych istnieje potrzeba wypracowania lokalnego programu działań.

W wielu rejonach kraju opieka psychiatryczna ograniczona jest do możliwości leczenia wyłącznie w poradni bądź na oddziale szpitalnym. Niedostatek tych nowoczesnych form, stanowiących podstawę środowiskowego modelu opieki jest podstawową barierą opóźniającą możliwości jego wprowadzenia. Zmiana tej tendencji wymaga ustanowienia zdecydowanych bodźców organizacyjnych do ich powstawania oraz możliwości pozyskiwania środków finansowych na działanie i rozwój. Bez takich działań opieka psychiatryczna w Polsce pozostanie anachroniczna i niesprawna.

Zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2011 r., Nr 24, poz. 128), samorządy województw, powiatów i gmin znalazły się w gronie podmiotów realizujących Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego. Rozporządzenie nałożyło na samorządy każdego szczebla odpowiednie zadania. Działania te mają polegać w szczególności na promowaniu zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym oraz zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej, zintegrowanej i dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form pomocy niezbędnych do życia w środowisku społecznym, rodzinnym i zawodowym, a także rozwój badań naukowych i systemu informacji z zakresu zdrowia psychicznego.

Na podstawie art. 2 Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity – Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 z późn. zm.) ochrona zdrowia psychicznego obejmuje również realizację zadań dotyczących kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

II. Okres obowiązywania

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego w Powiecie Słubickim jest realizowany w latach 2012 – 2015.

III. Diagnoza sytuacji i zagrożeń dla zdrowia psychicznego

Na terenie Powiatu Słubickiego nie funkcjonują placówki specjalistyczne świadczące usługi w zakresie psychiatrycznej opieki zdrowotnej (brak Centrów Zdrowia Psychicznego dla dorosłych, dzieci i młodzieży, poradni i szpitalnych oddziałów psychiatrycznych).

W czerwcu 2011 r. na terenie NZOZ „Szpital Powiatowy” w Słubicach rozpoczął działalność NZOZ „Źródło” Ośrodek Terapii Uzależnień s.c. świadczący leczenie terapeutyczne dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków, hazardu, jak i dla rodzin tych osób, dla osób współuzależnionych. Świadczenia udzielane są bezpłatnie, jedynie za okazaniem dowodu osobistego.

Na terenie Powiatu Słubickiego funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej w Żabicach, którego uczestnikami są osoby dorosłe posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (choroby psychiczne, upośledzenie umysłowe, choroby neurologiczne, schorzenia narządu ruchu) z wymaganym wpisem dotyczącym uczestnictwa w terapii zajęciowej. Terapia zajęciowa w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej odbywa się w grupach 5 osobowych w pracowniach terapeutycznych: pracowni plastyczno-dekoratorskiej, pracowni stolarsko-technicznej, pracowni krawiecko-tkackiej, pracowni kulinarnej, pracowni multimedialno-informatycznej oraz pracowni muzyczno-teatralnej zgodnie z programami i planami pracy poszczególnych pracowni. W ramach terapii zajęciowej uczestnicy nabywają i doskonalą umiejętności specyficzne dla danej pracowni. Uczestnicy mają możliwość wyboru i zmiany pracowni, dzięki czemu zwiększa się zakres rozwijanych umiejętności.

Na terenie Powiatu Słubickiego działają również Środowiskowe Domy Samopomocy w Bieganowie, Górzycy, Ośnie Lubuskim i Słubicach dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które mają za zadanie: realizowanie zadań zmierzających do nabywania i rozwijania umiejętności wykonywania czynności życia codziennego, umożliwienie rozwoju kulturalnego i osobowościowego uczestników, organizowanie czasu uczestników z uwzględnieniem ich indywidualnych zainteresowań, prowadzenie terapii zajęciowej, podnoszenie sprawności i aktywizowanie uczestników, zapewnienie bezpieczeństwa i higienicznych warunków pobytu, utrzymywanie kontaktów z rodzinami podopiecznych, zapewnienie niezbędnego wyżywienia dla osób przebywających w Domu.

Powiat Słubicki 1 grudnia 2011 r. utworzył Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Rzepinie. Ośrodek ten jest przeznaczony dla osób z upośledzeniem umysłowym (typ B) oraz dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych (typ C).

IV. Cele główne i cele szczegółowe programu

Cel główny 1:

Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.

- prowadzenie kampanii informacyjnych o zagrożeniach dla zdrowia psychicznego, skierowanych do odpowiednio wybranych grup docelowych, zgodnie z potrzebami i aktualną sytuacją epidemiologiczną;

- prowadzenie działań z zakresu promocji i zapobiegania problemom zdrowia psychicznego;
- szersze uwzględnienie zagadnień związanych z ryzykiem wystąpienia zaburzeń psychicznych u osób nadużywających alkoholu lub z innymi uzależnieniami, w tym poprzez utworzenie ośrodka leczenia uzależnień;
- prowadzenie wczesnej diagnostyki i objęcie opieką terapeutyczną dzieci w wieku szkolnym z zaburzeniami rozwoju; wprowadzenie wczesnego wspomaganie u dzieci i ich rodzin;
- prowadzenie kampanii medialnych oraz skierowanych na wywołanie postaw zrozumienia i akceptacji dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym realizacja lokalnych projektów informacyjno – edukacyjnych sprzyjających postawom przeciwdziałania dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi;
- zwiększenie dostępności do świadczeń zdrowotnych z zakresu psychologii i psychiatrii;
- rozszerzenie zakresu pomocy udzielanej przez podmioty powołane do pomocy rodzinom i udzielanie wsparcia w sytuacjach kryzysowych;
- prowadzenie programów profilaktycznych dla ofiar przemocy oraz programów zapobiegania przemocy w rodzinie, szkole i środowisku lokalnym;
- prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób w stanach kryzysu psychicznego, w tym działań edukacyjnych.

Cel główny 2:

Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

- stworzenie warunków do funkcjonowania Ośrodka Leczenia Uzależnień utworzonego przy NZOZ „Szpital Powiatowy” w Słubicach;
- stworzenie warunków do utworzenia i stopniowe doposażenie Powiatowego Ośrodka Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Rzepinie;
- zwiększenie dostępności osób z zaburzeniami psychicznymi do rehabilitacji społecznej;
- zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych centrów pomocy rodzinie;

- zwiększenie pomocy i oparcia bytowego dla osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez m.in. udzielanie samopomocy środowiskowej, pomocy bytowej, mieszkaniowej i specjalistycznych usług opiekuńczych;
- wspieranie samopomocowych inicjatyw pacjentów, ich rodzin i organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- podjęcie współpracy z organizacjami pozarządowymi;
- stworzenie warunków dla zwiększenia dostępności różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz rehabilitacji zawodowej, w tym poprzez zwiększenie ilości miejsc w domach samopomocy, organizacji poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- prowadzenie w środowisku osób z zaburzeniami psychicznymi kampanii ograniczającej tendencje do bierności, izolacji, wykluczenia i zależności instytucjonalnej, w tym rozwój form zatrudnienia i przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi w celu zwiększenia aktywności zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi.
- zwiększanie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- przygotowanie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób z zaburzeniami psychicznymi;
- zwiększenie udziału zagadnień zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy.

V. Podmioty biorące udział w jego realizacji

1. Starostwo Powiatowe w Słubicach
2. NZOZ „Szpital Powiatowy” w Słubicach
3. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słubicach
4. Zespół Ekonomiczno – Administracyjny Szkół w Słubicach
5. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Słubicach
6. Powiatowy Urząd Pracy w Słubicach
7. Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Słubicach

VI. Sposób realizacji zadań

W celu koordynacji realizacji wskazanych wyżej zadań uchwałą Zarządu Powiatu Słubickiego powołano Powiatowy Zespół Koordynujący realizację Ramowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w Powiecie Słubickim na lata 2011-2015.

Do podstawowych zadań Zespołu należy:

- opracowanie powiatowego programu ochrony zdrowia psychicznego uwzględniającego potrzeby ludności powiatu w zakresie zdrowia psychicznego i opieki psychiatrycznej oraz dostosowane do nich skoordynowanej działalności różnych form pomocy i oparcia społecznego oraz aktywizacji zawodowej,
- realizacja, koordynowanie i monitorowanie programu.

VII. Niezbędne działania legislacyjne, w szczególności mające na celu zapewnienie przestrzegania praw osób z zaburzeniami psychicznymi.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi są szczególnie zagrożone ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym. Z powodu specyfiki swojego schorzenia mają one ogromne trudności w samodzielnym funkcjonowaniu społecznym, pełnieniu ról społecznych oraz integracji społecznej. Taka sytuacja powoduje spadek aktywności społecznej, pogłębiającą się izolację społeczną, wzrost uzależnienia od opiekunów, a w rezultacie obniżenie jakości życia tych osób. Osoby z zaburzeniami psychicznymi są bardzo często spychane na margines życia społecznego, bywają szykanowane, wyśmiewane i nieakceptowane przez ludzi z ich otoczenia, a nawet swoich bliskich.

Podejmowane działania pozwolą zapewnić osobom z zaburzeniami psychicznymi lepszy dostęp do świadczeń zdrowotnych i innych form opieki w środowisku rodzinnym. Program ściśle koresponduje z koncepcjami zawartymi w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011 – 2015. W programie położono główny nacisk na zadania z zakresu promocji zdrowia zaburzeń psychicznych, niwelowanie nierówności w zakresie dostępu do świadczeń zdrowotnych, budowanie partnerstwa pomiędzy wszystkimi podmiotami realizującymi program.

Realizacja zadań z zakresu promocji zdrowia psychiatrycznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym oraz zapewnienia wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia

w środowisku rodzinnym i społecznym będą finansowane ze środków własnych powiatu oraz innych podmiotów realizujących program, a także Narodowego Funduszu Zdrowia, świadczeniodawców usług medycznych, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, budżetu państwa oraz innych źródeł.

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego w Powiecie Słubickim na lata 2012 – 2015 ma na celu integrację wszelkich działań podejmowanych przez samorządy lokalne oraz inne podmioty realizujące zadania z zakresu zdrowia psychicznego oraz zapewnienie koordynacji i sprawnego przepływu informacji pomiędzy jego poszczególnymi realizatorami.

Program ma charakter otwarty, co oznacza, że będzie dostosowywany do pojawiających się potrzeb mieszkańców powiatu.